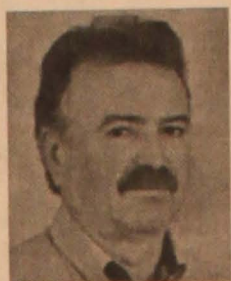

Συνέντευξη του Αχ. Λαζάρου στον πρ. Πρύτανη Βασ. Φίλια

**Γράφει
ο Γιάννης
Τσιαμήτρος
εκπ/κός-
χοροδιδάσκαλος**

Στο σημερινό μας σημείωμα σας παραθέτουμε ένα απόσπασμα από μια τηλεοπτική συνέντευξη του Δρ.

Αχιλλέα Λαζάρου, Ρομανιστή, Βαλκανολόγου στον Κοινωνιολόγο και πρώην πρύτανη του Παντείου Πανεπιστημίου κο Βασίλη Φίλια, όπου ο εν λόγω καθηγητής (Λαζάρου) δίνει στοιχεία για την Ρωμαϊκή γλωσσική (λατινική) επίδραση στα Βαλκάνια και φέρνει ντοκουμέντα για την ελληνική καταγωγή των Βλάχων του ελληνικού χώρου, μέσα από τη σύγκριση των δομικών στοιχείων της αρχαίας δημώδους (λαϊκής) ελληνικής και της δημώδους λατινικής:

Β. Φίλιας: Πως ακριβώς τοποθετείτε το θέμα των Ελλήνων Βλάχων;

Αχ. Λαζάρου: Για τους Βλάχους, ο πρώτος με πολύ καλές σπουδές στην Γερμανία, που μας έδωσε ότι καλύτερο, είναι ο πρώτος νεοέλληνας ιστορικός, ο Κωνσταντίνος Κούμας. Μέσα δηλαδή στο διάστημα της τουρκοκρατίας υπάρχει Έλληνας ο οποίος εξηγεί βαθμιαία την επέκταση της Ρωμαϊκής επικράτειας και στον ελλαδικό χώρο και μάλιστα εξηγεί και τον όρο Βλάχος. Δεν σημαίνει κατά την επικρατέστερη άποψη τίποτε άλλο παρά λατινόφωνος. Δεν θα μπορούμε σε λεπτομέρειες γιατί η βιβλιογραφία είναι τεράστια.

Εκείνο που προσθέτει ο Κούμας, και είναι λυπηρό το ότι δεν προσέχθηκε όσο επεβάλετο και για λόγους στοιχειώδους δεοντολογίας είναι ότι εκτός της επέκτασης της Ρωμαϊκής επιδράσεως στον χώρο της ελληνικής χερσονήσου και γενικότερα της βαλκανικής χερσονήσου, οι πληθυσμοί αρχίζουν να υφίστανται και γλωσσική επίδραση. Το θέμα είναι, αν θα ήταν νοητή η άσκηση επιδράσεως σε ελληνικούς πληθυσμούς. Και το υπογραμμίζω αυτό, διότι επικράτησε επί πολλά έτη, και μια άποψη που είχε πάρει τη μορφή δόγματος. Δεν είναι νοητόν ένας λαός, όπως οι Έλληνες, που έχει ως όργανο μια γλώσσα πολιτισμικώς ανώτερη, αυτός ο λαός να ομιλήσει λατινικά. Ως δόγμα στέκεται. Εκείνο όμως, που μας λείπει είναι ότι το δόγμα έχει καταρριφθεί ήδη στο διάστημα του μεσοπολέμου το 1937 από τον Γάλλο ακαδημαϊκό του Πανεπιστημίου της Σορβόνης Φερντινάν Λο. Δεν έχει αξία να επιμεινουμε, αν ο χρήστης της Λατινικής είναι ελληνικής καταγωγής ή μιας άλλης καταγωγής, π.χ. Ιλλυρικής. Σημασία έχει, αν ο Ρωμαίος έφτασε να ασκεί διοίκηση σε χώρο ελληνικό, οπότε οι ευφυείς έμποροι πάσης μορφής, οι επιστήμονες πάσης μορφής, οι ιατροί κλπ., θα έπρεπε για να μπορέσουν, πρωτίστως, να επιβιώσουν, να χρησιμοποιούν τουλάχιστον μια στοιχειωδώς μια γλώσσα (εννοεί την δημώδη λατινική), όπως γίνεται παγκοσμίως. Αυτό συνέβη και στην Ελλάδα

Β.Φίλιας: Μου επιτρέπετε να κάνω μια διακοπή; Και για να γίνω λίγο δικηγόρος του διαβόλου. Εδώ δύο θέματα πρέπει να διευκρινίσουμε για να καταλάβουν και οι τηλεθεατές που δεν έχουν ειδικευση στο θέμα. Πρώτον, γιατί ειδικά αυτοί οι πληθυσμοί, ας πούμε, έγιναν αποδέκτες αυτού του λατινογενούς ιδιώματος, διότι περί αυτού πρόκειται ε;

Αχ. Λαζάρου: Ακριβώς

Β. Φίλιας : και όχι άλλοι πληθυσμοί; Και δεύτερον πως ερμηνεύετε το ότι οι βλάχοι είναι διάσπαρτοι σε όλες τις χώρες της βαλκανικής, σε τρόπο ώστε να καταλήξουμε το πώς και γιατί, αν θέλετε, όσον αφορά τουλάχιστον τους Βλάχους της Ελλάδας δεν τίθεται ζήτημα, μπορούμε να πούμε, εθνοτικής διαφορετικότητας.

Αχ. Λαζάρου: Σας ευχαριστώ για την καίρια παρέμβασή σας. Το δεύτερο στοιχείο που δώσατε με την παρέμβαση, και είναι

σημαντικότατο, είναι το εξής. Δεν αναφέρθηκε στην αποκλειστικότητα εκμάθησης της Λατινικής από τους Έλληνες. Λατινικά χρησιμοποίησαν και οι Μοισοί και οι Γέτες και οι Δάκες, δηλαδή οι αρχαίοι πρόγονοι των σημερινών Ρουμάνων. Εκείνο, όμως, που μου δίνετε αυτή την στιγμή με την παρέμβασή σας να προσφέρω στο κοινό ευρύτερα, είναι το εξής: Μπορούμε δυνάμει της γλωσσολογίας να διαπιστώσουμε την καταγωγή των χρηστών των λατινικών ιδιωμάτων, αν είναι π.χ. Δάκες(δηλαδή Ρουμάνοι) ή αν είναι Έλληνες, όχι από το λεξιλόγιο το λατινικό, που υπάρχει, στη μια ή στην άλλη πλευρά, αλλά από τα δομικά συστήματα του λατινογενούς των ιδιώματος. Γίνομαι σαφής:

Ο Ρουμάνος ο σημερινός, με πληθυσμό 22 εκατομμυρίων και εκατοντάδων κτηνοτρόφων, όταν θέλει να αριθμήσει τα πρόβατά του, χρησιμοποιεί το αριθμητικό σύστημα. Όταν θέλει να πει συγκεκριμένα 22 πρόβατα, ο πέραν του Δουνάβεως χρήστης λατινογενούς ιδιώματος, δηλαδή της Ρουμανικής, θα μας πει: 22 πρόβατα = Ντόουε ζέτσε σι ντόϊ όι = δύο φορές δέκα και δύο πρόβατα. Όλες οι λέξεις είναι λατινικές, το δομικό όμως, σύστημα είναι ιδιόζον και αποκλειστικά ιδιόζον, στους πληθυσμούς πέραν του Δουνάβεως. Δεν μπαίνω στην βαθύτερη ερμηνεία.

Όμως έχουμε και τους πληθυσμούς του Ολύμπου, της Πίνδου, του Βαρνούντος και του Παρνασσού, αν θέλετε, τους βλάχους μας, οι οποίοι στο ερώτημα πως θα μας έλεγαν 22 πρόβατα είναι κάτι εκπληκτικό. Δηλαδή: Ντόϊ σπρι γίνγκιτς όιλι(βλάχικα), που σημαίνει: ντούο σούπτρα βίγκιντι όβες (λατινικά). Όλες οι λέξεις επίσης είναι λατινικές, αλλά το δομικό σύστημα, το καλούπι το αριθμητικό, είναι αρχαιοελληνικό, απαντά (βρίσκεται) στην βοιωτική, στην ηπειρωτική, στην θεσσαλική, στην μακεδονική διάλεκτο, δηλαδή στο ελλαδικό χώρο, απαντά σε επιγραφές απαντά και σε κείμενα. Υπάρχει ο Γερμανός Σβιτς, ο οποίος ασχολήθηκε με το θέμα και μας έδωσε 4 τόμους.

Β. Φίλιας: Να το κάνουμε πιο συγκεκριμένο αυτό; Δηλαδή τι ακριβώς γίνεται;

Αχ. Λαζάρου: Λοιπόν, έχουμε την δημώδη ελληνική και αυτό έχει μεγαλύτερη σημασία το ότι είναι δημώδης(στους λαούς της Βοιωτίας, της Θεσσαλίας της Ηπείρου κλπ.)

Β. Φίλιας: Μιλάμε πάντοτε για τους βλάχικούς πληθυσμούς ε;;

Αχ. Λαζάρου: Μάλιστα. Ο αρχαίος βοσκός έλεγε για το 22: δύο επι είκατη = το δύο επάνω στο είκοσι. Ο άνθρωπος του 3ου π.Χ αιώνα, του 2π.Χ αιώνα, του 1ου π.χ. αιώνα, που επικοινωνεί με τον Ρωμαίο, (που χάραξε την Εγνατία οδό με τους σταθμούς και εμείς ομιλούμε συνήθως περί Εγνατίας οδού από το Δυρράχιο ως την Κων/πολη και λησμονούμε ότι υπάρχουν και οι διακλαδώσεις και προς βορρά και προς νότο -Πάτρα, Κόρινθος-. Σε όλες αυτές τις διακλαδώσεις υπάρχουν σταθμοί. Εκεί υπάρχουν και τα προϊόντα. Και για να θυμίσουμε λιγάκι, όταν ταξιδεύουμε στην επαρχία, βλέπουμε που βγάζουν τα πεπόνια, τα καρπούζια, τα ροδάκινα τα φρούτα για να τα πουλήσου. Αυτά εγένοντο σε όλους τους αιώνες). Ο άνθρωπος, λοιπόν αυτός, ο δικός μας, που δεν πήγε σχολείο να μάθει τα λατινικά, εγνώριζε το δομικό σύστημα της ελληνικής, το είκοσι που ήταν είκατη(διαλεκτικό), και για να κάνει το 22 έλεγε: δύο επι είκατη = δύο επάνω στο είκοσι και ανταλλάσσοντας τις ελληνικές λέξεις με αντίστοιχες λατινικές έλεγε: «ντούο σούπτρα βίγκιτι», «ντόϊ σπρι γίνγκιτς» είναι σήμερα στα βλάχικα.

Β. Φίλιας: Να σας ρωτήσω κε Λαζάρου το εξής. Από τις έρευνες που έχετε κάνει, πιστεύετε ότι αυτοί οι βλάχικοι πληθυσμοί μιλούσαν τα ελληνικά ή τουλάχιστον καταλάβαιναν ελληνικά;

Αχ. Λαζάρου: Αυτοί οι πληθυσμοί ομιλούσαν απόλυτα ελληνικά και καλύτερα ελληνικά από όσους τους αμφισβητούν.

Β. Φίλιας: Έχουμε επάνω σε αυτό ντοκουμέντα;

Αχ. Λαζάρου: Απόλυτα ντοκουμέντα, ειδικές μελέτες...